

Sygn. akt II CZ 62/09

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Wojciech Jan Katner

SSA Barbara Trębska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa M.R.

przeciwko „E.” – Spółce Akcyjnej

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 25 listopada 2009 r.,

zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 9 kwietnia 2009 r., sygn. akt [...],

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną powódki M.R. od prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 18 grudnia 2008 r. W uzasadnieniu wskazał, iż pełnomocnik, zwolnionej od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości powódki, uiścił od wniesionej skargi kasacyjnej opłatę sądową w kwocie 30 zł, zamiast opłaty stosunkowej w wysokości 5% wartości przedmiotu zaskarżenia. Powołując się na uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., Sąd Apelacyjny wskazał, że zwolnienie strony od kosztów sądowych w sprawie, przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje postępowania kasacyjnego.

W zażaleniu powódka wniosła o uchylenie powyższego postanowienia. Podniosła naruszenie prawa materialnego (zapewne chodziło skarżącej o prawo procesowe), tj. art. 2 k.p.c. w zw. z art. 100 ust. 1 i art. 3 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, przez błędną wykładnię i uznanie, że z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu drugiej instancji dochodzi do zakończenia postępowania i udzielone powódce przez sąd pierwszej instancji całkowite zwolnienie od kosztów sądowych, nie obejmuje dalszego postępowania wywołanego skargą kasacyjną, chociaż toczy się ono między tymi samymi stronami i o to samo roszczenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Problem, czy udzielone stronie w postępowaniu rozpoznawczym zwolnienie od kosztów sądowych rozciąga się na postępowanie wszczęte wniesieniem skargi kasacyjnej, rozstrzygnięty został w uchwale Sądu Najwyższego podjętej w składzie siedmiu sędziów w dniu 5 czerwca 2008 r. (III CZP 142/07, OSNC 2008/11/122), której została nadana moc zasady prawnej, co oznacza, że Sąd rozpoznający niniejsze zażalenie jest jej treścią związany. W uchwale tej Sąd Najwyższy opowiedział się przeciwko rozciąganiu zwolnienia od kosztów sądowych z postępowania przed sądami powszechnymi na postępowanie kasacyjne.

W uzasadnieniu uchwały podkreślono m. in., że po zmianach kodeksu postępowania cywilnego wprowadzonych nowelizacją z 2004 r. kasacja, która do tej pory była zwyczajnym środkiem zaskarżenia, została zastąpiona skargą kasacyjną, stanowiącą nadzwyczajny środek zaskarżenia. W efekcie postępowanie kasacyjne utraciło charakter postępowania w trzeciej instancji, a skarga kasacyjna wnoszona poza tokiem instancji stała się instrumentem kontroli zgodności z prawem prawomocnych orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne. Cel i przedmiot postępowania przed Sądem Najwyższym jest inny niż przed sądami powszechnymi, gdyż jako sąd szczególny nie rozstrzyga on sprawy ani nie osądza osób oraz zgłaszanych przez nie roszczeń, lecz wyłącznie kontroluje legalność zaskarżonego orzeczenia. Uzyskanie przez orzeczenie rozstrzygające istotę sprawy przymiotu prawomocności oznacza zakończenie sprawy poddanej pod osąd, przez co z chwilą uprawomocnienia się tego orzeczenia dochodzi też do spełnienia się celu zwolnienia od kosztów sądowych udzielonego stronie w fazie rozpoznawczej. Przeciw rozciąganiu zwolnienia od kosztów przyznanego w postępowaniu rozpoznawczym przed sądem powszechnym na postępowanie kasacyjne przemawia także wyjątkowy charakter zwolnienia, będącego formą przejmowania przez Skarb Państwa obowiązku strony. Również istotny jest fakt, że nadzwyczajne środki prawne są z reguły wnoszone po upływie znacznego czasu od chwili uzyskania zwolnienia, co wielokrotnie powoduje dezaktualizację przyczyn usprawiedliwiających wnioski w tym przedmiocie.

Powyższe prowadzi do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest prawidłowe. Udzielone skarżącej zwolnienie od kosztów sądowych dotyczyło jedynie postępowania przed sądami pierwszej i drugiej instancji i dlatego też, skoro we wniesionej skardze kasacyjnej nie domagała się ona zwolnienia od kosztów sądowych, ani nie uiściła należnej opłaty od skargi, jej odrzucenie na podstawie art. 130² § 3 k.p.c. było uzasadnione.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.